

Programma workshop: Rituelen en angst binnen defensie

PTHU – IRILIS d.d. 18 januari 2024

1. Welkom

- Voorstellen: GV-er bij defensie sinds 2006
 - Vanuit zending (kerk etc): niet van, maar voor defensie
 - Presentie: 0-de lijns aanwezigheid (naast 1^e, en 2^e)
 - Vertrouwenspositie
 - Vrijplaats
 - Huidige werkplek: vormingscentrum Beukbergen

2. Intro:

→ Ervaringen met militairen / defensie gv?

→ wanneer echt bang geweest?

voor het eerst naar buiten... “gewoon knop omzetten dominee!”

→ **Thema workshop:** “Rituelen en angst binnen defensie”

Opbouw: korte intro wereld van defensie; rituelen; GV en rituelen; focus op GV - rituelen – angst

Tweede helft: interactieve casus.

3. Defensie:

- Kernwaarden defensie:
Betrouwbaarheid, teamwork, moed, excellent, verantwoordelijkheid
- militairen dragen een **uniform**; eenheid van tenue; rangen-standen; niet individu, maar de groep! Militairen **dienen** (filmpje Youtube: CDS generaal Van Uhm: "niet ik, maar wij"; kameraadschap/samen!)
- vgl. Generatie D: doeners, aanpakkers, mensen die niet toekijken, maar in actie komen! = waardevol + zinvol !
- Ethisch dilemma (militairen sturen we op crisissituaties af die hen zelf mogelijk kunnen beschadigen/gewond raken/PTSS/sneuvelen):...
zorg bij defensie: psychologen, maatschappelijk werk en Geestelijke Verzorging (= 0-de lijns)

4. Rituelen binnen defensie:

Veel rituelen bij militairen:

- Elk krijgsmachtdeel (landmacht, luchtmacht, marine, kmar) +elke eenheid (cie/squadron/schip heeft eigen rituelen
- Basisopleiding: van burger naar militair; mores: discipline; groep: Bv. deze week: groep infanteristen van Bcie = Leeuwencie; pas na ‘ontgroening’ word je van welp een leeuw!

- Alledaagse rituelen: groeten, morgen-appel, over de valreep van land naar schip; buddy-check
- Bijzondere gebeurtenissen:
 - # bevordering (ROT worden gedoopt in bier)
 - # commando-overdracht
 - # medaille-uitreiking
 - # uitreiking rood erekoord (langdurig structureel uitstekend functioneren)
 - # Neptunus-doop (voor het eerst de Evenaar passeren)
 - # bloemengroet voor nabestaanden: 1 jaar na overlijden van collega

5. GV rituelen bij defensie:

- In **2023 PGM magazine “Geestkracht” (digitaal beschikbaar)**: op missies of oefeningen/varen: bezinningsmomenten/kerkdiensten/soultime: m.b.v. muziek, kaarsje aansteken, post-it briefjes plakken/verbranden
- Rondom ingrijpende gebeurtenissen: rampceremonies bij gesneuvelde militairen; 4-mei toespraken; kerstvieringen enz.;
Vb. Nabestaanden reis: naamplaatjes afgescheurd van herinneringspaneel...

6. Rituelen en angst binnen defensie

- Angst = ongemakkelijk / onwenselijk tijdens inzet / operatie
= besmettelijk en belemmert functioneren
= praten we liever niet over...
 - Stoere versie: Angst // “pijn = emotie: kun je uitschakelen”
Vgl. motto landmacht: “moed – toewijding – veerkracht”
 - Angst = werkelijkheid en ook functioneel (laag blijven !)
 - Angst bij missie: voor mogelijke aanval op het kamp / voor incomings / IED's
- Angst van persoonlijke aard:
- Angst bij thuisfront... opluchting... / ontlasting bij terugkomst in NL! / “hoe komen ze terug?!” angst voor PTSS
 - Angst voor ontslag bij ziekte / slechte beoordeling
 - Angst voor relatiebreuk (te veel weg met oef. + uitzendingen...)

Wat doen militairen dan tegen angst?

→ **skills en drills** oefenen (wat moet je doen als je wordt aangevallen/beschoten/bij bermbom/incoming/drone-aanval/gifgas enz. enz.) procedures; afspraken maken (bv. golden hour!)

→ **goed plan maken**: alles van alle kanten bekijken; goede intel /informatie over vijand, terrein, weer; mogelijke vijand; eigen sterkte / zwaktes / kansen / bedreigingen.

→ **humor**...

- “wat is dat voor suizend geluid”... incoming... doorgaan met film kijken!
- Samen lachend op de grond bij alarm!
- Euforie als je allemaal veilig terug bent op een kamp als je beschoten bent.

7. Wat doet de GV met angst en rituelen bij defensie

→ Behoedzaam... ! Want we willen de mensen geen problemen aanpraten!

→ wij maken ruimte voor de kwetsbaarheid...

- in persoonlijke begeleiding: gesprek als plek waar kwetsbaarheid en angst mag zijn; Gebed / lezing van gedicht / bijbeltekst

- in liturgie / bezinningsbijeenkomsten:

Inrichting van de ruimte; Paaskaars, kaarsen; liturgisch kleed

Ritueel van verbeelding (schone, zuivere) schilderijen:

= andere werkelijkheid present stellen; die bij het gewone leven hoort; dat je mens maakt en je mens laat zijn in een vaak platte dimensie van varen op een schip / gevangen zitten op een base midden in de woestijn / tegen de grens met Rusland aan

Ritueel van muziek luisteren:

= verbinding maken met je eigen waarden / levensbeschouwing of geloof d.m.v. popmuziek / klassiek; Bv. Dire Straits: Brothers in Arms; Coldplay: Fix You; Blof: Harder dan ik hebben kan

Ritueel van kaarsje branden voor je dierbaren thuis:

= Verbinding met jezelf en de ander... Ander / God

Ritueel van de zegen meegeven:

= geen magie; maar steun,

8. Interactieve opdracht: Het zegenen van een voertuig
(//→ een persoon ?)

- twee groepen: wat zou jij doen?

A. Ja; met elkaar in gesprek en komen tot drie belangrijkste redenen om het wel te doen

B. Nee; idem... om het niet te doen.